AD

MEMORIAM ANNIVERSARIAM

VIRI PERILLVSTRIS

DOMINI

RVDOLPHI FERDINANDI

LIBERI BARONIS

DE SILVERSTEIN ET PILNICKAV

HAEREDITARII IN KLEIN-EILA CRASCHEN PAVSEN

DAVBER BVCHWALDE ET BARG

D. XVII. APRIL. A. O. R. MDCCLXVI

HORA X. ANTEMERIDIANA

IN AVDITORIO MEDICORVM

CELEBRANDAM

RECTOREM ACADEMIAE MAGNIFICVM

ILLVSTRISSIMOS COMITES

VTRIVSQVE REIPVBLICAE PROCERES

GENEROSISSIMOS AC NOBILISSIMOS ACADEMIAE CIVES

OFFICIOSE INVITANT

TRIVM SVPERIORVM FACVLTATVM

DECANI SENIORES RELIQVIQVE ASSESSORES.

DE CVRA OCVLORVM
IN LITERARVM STVDIIS.

Homo, vniuerſi telluris et aſtrorum contemplator, praeſtantiam ſuam comparatione cum aliis rebus creatis bene cognoſcit, vſum, quem ex his percipit, attentius indagat, et commoda vitae inde oriunda ita dirigere annititur, vt rebus, in conſeruationem et oblectamentum ſuum factis, non laedatur, iis potius in omnibus vitae generis viciſſitudinibus recte fruatur. Hanc corporum naturalium conditionem intelligunt et in vſus ſuos conuertunt ii, qui vel coeci nati, vel per morbum lumine oculorum priuati ſunt, in quibus plerumque ſagacitatem quandam ſingularem, ideas per alios ſenſus inueniendi, admiramur, qua ad egregiam memoriae et ingenii ipſiusque adeo iudicii vim euehuntur. Re autem accuratius perpenſa, praeſtantiam eorum tantum ad triſtitiam conditionis eius, in quam coniecti ſunt, metimur, longe-

que feliciores iudicamus eos, qui ministerio omnium sensuum, inprimis visus, rerum disquisitiones suscipiunt et exsequuntur.

Est certe oculorum singularis aliqua prae aliis corporis partibus excellentia, quam non ex fabrica anatomice considerata tantum, sed et ex mechanismo, in variis mutationibus conspicuo, physiologice contemplamur et effectibus cognoscimus. Etsi enim in vilissimis corporis partibus, vt in pilo, qui euellitur, in vngue, qui praescinditur, earumque fabrica diuini artificis sapientia non minus, quam in cerebro et corde elucescit: non abiudicanda tamen est partibus quibusdam praestantia, quae, si vlla in parte, in oculo profecto cernitur. Situs bulbi et eius mobilitas, opercula palpebrarum, oculum defendentia, lacrymarum et humoris sebacei inungentis vsus et apta deriuatio, concinna bulbi fabrica, in densitate externae, vasculosa vbertate mediae, et neruosa teneritate internae tunicae posita, puritas et dispositio humorum contentorum, ex quibus pelluciditas et ex varia densitate apta radiorum refractio cognoscitur, vasa arteriosa oculi, ex intimis sanguinis cerebralis fontibus maximam partem deriuata, venae, ad facilem sanguinis regressum parandum dispositae, copia neruorum ex secundo, tertio et quarto et maxima parte quinti et sexti paris neruorum ex encephalo oriundorum deducta, horum egregius nexus et consensus, musculorum teneriorum liberiores motus, haec cuncta, etsi tantum obiter perlustrantur, admirandam oculorum vim satis produnt, et eos, qui in partium harum disquisitione

ſitione cum cura verſantur, atque ex fabrica actionum compoſitarum rationes eruere ſtudent, non raro velut ſtupore defigunt. Non tantum autem phyſiologica oculi conſideratio adeo ſubtilis eſt, ſed morborum geneſis in his partibus, et varietas remediorum, tantam rerum diiudicandarum offert copiam, vt certe, ſi vel maxime noſtris temporibus vtiliſſimis inuentis inclaruerit chirurgia oculorum, multa tamen poſteris relinquantur.

Quo nobilior autem et elegantior oculi fabrica eſt, eo maior cura ab iis adhibenda videtur, qui in variis negotiis hoc viſus organum intendunt, vt conſilia de vigore et acie eius conſeruanda cognoſcant. Nimis vero ampla foret tractatio, ſi ad omnia opificia et artes manuarias, in quibus oculorum cura habenda eſt, reſpicere vellemus: ſufficit igitur, hac occaſione tantum cum illis agere, qui, literarum ſtudio dediti, aſſidua lectione aliisque vires oculi poſtulantibus laboribus has partes nimis intendunt, quo ex monitis quibusdam intelligant, quomodo nobili organo viſus et tunc parcendum ſit, cum eius miniſterio maxime indigemus. Quamquam enim omnem hanc rem breui tractatione exhaurire non poſſumus, tamen annitemur, vt, quid praecipue in oculorum intentione peccetur, indicemus et corrigamus.

Principio ducimur ad puritatem oculi, in quo loco non tantum de bulbo externo, quatenus palpebris obtegitur, matutino tempore, vel vbi puluis aliaue peregrina corpora caſu inſperſa aut illapſa ſunt, lauando et caute abſtergendo; ſed etiam de obtinenda per curam oculi in-

 terna

terna humorum puritate et pelluciditate differendum est. Natura huic rei egregie prospexit. Nam cum post longam quietem euigilamus, vel oculus irritatus est, lacrymae copiosius affluunt, palpebris mobilitatem et corneae splendorem reddunt, indeque squalorem viscidum ex palpebris et glebas ex angulo oculi interno abstergunt. Cum autem vel tenuis puluis, antecedente die in oculum illapsus, vel catarrhalis saepe humoris affluxus squalorem in palpebrarum limbis contrahat, non protinus quidem, sed, postquam grata oscitatione et pandiculatione torporem ex corpore excussimus, oculos quoque aqua frigidiuscula exstergere iuuat: ita enim non tantum impuritates remouentur, sed fibrae etiam non nihil excitantur et quodammodo roborantur.

Monendi tamen hic sunt multi, qui non naturae admonitiones audiunt, sed vbique, etiam cum sani sunt, prophylactica medicamenta quaerunt, ne per nimiam oculi curam damnum sibi attrahant. Commendantur nimirum iis, qui oculorum vires contendunt, varia collyria, interdum ex liquoribus non adeo noxiis, v. c. succo vitis vernali tempore collecto, interdum vero ex spirituosis aut fortius adstringentibus particulis constantia, quae quidem medicamenta in variis ophthalmiis non sine fructu adhibentur; attamen et tunc caute applicanda sunt, ne fibras tunicarum nimium adstringant vel siccent, nec coagula humorum inducant, ideoque a sano oculo prorsus aliena sunt.

A puri-

A puritate autem humorum vniuersalium etiam puritas et pelluciditas humorum, in oculo interno, secretorum, pendet. Notum enim est, vniuersales humorum cacochymias, atrabiliariam, arthriticam, scabiosam, aliasque, ad oculum conuerti, de quibus vt caussis grauioris ophthalmiae hic disserere nolumus, cum etiam compertum sit, cacochymias ex immunditie corporis natas, et inprimis sudorem pedum, male olentem, subito suppressum, coecitatis obortae caussam fuisse. Dicamus igitur de leuiori et catarrhali ophthalmia, quae saepius oritur, si qui oculis non parcant. Quae si eos afficit, quorum oculi propter literarum tractationem raro quiescunt, omni cum cura videndum est, vt cito discutiatur: quod si enim leuiora haec mala negligentius curantur, et habitualis affluxus redditur, lippitudo chronica et inde enata erosio palpebrarum lacrymas acres reddit: qua re non tantum viae earundem roduntur et saepe inflammantur, sed etiam interni oculi humores sensim inquinantur et obnubilantur.

His vero obiter indicatis, ad contentionem oculorum progrediendum est, quam rem non apte satis declarare poterimus, nisi de lucis radiis moderate admittendis antea loquamur. In loco, solis splendore, vel nimia candelarum et lampadum copia illustrato, cuius parietes calceobducti splendorem repercutiunt, versari, nonnullorum animos excitat, ita, vt sine his studia tractare nequeant, sed animi hilaritatem a luce musei proficisci affirment. Verum quod pauciores, in literis occupati, delectantur tali splendore, nostramque reprehensionem merentur, ad eos magis

gis reſpiciendum eſt, qui in vmbraticum locum ſe conferunt, et a nimia lucis excitatione remoti eſſe cupiunt.

Crepuſculi obſcuritas, vel debilis lunae ſplendor, vel exigua lampadis flamma, quae rebus circumſtantibus non ſatis luminis affundunt, cogitationi ſaepius attentius protrahendae fauent, quoniam ibi, ab omni excitatione externa remoti, varias, quas interdiu collegimus, ideas ponderare et diiudicare, ideoque ad veram contentionem ſtudiorum duci poſſumus. Neque tamen tunc conuenit, eas, quas cogitando aſſequuti ſumus, propoſitiones accurate in chartam conſignare, oculosque ad nyctalopiam adſuefacere, niſi forte didicerimus, oculis quaſi clauſis characteres quosdam mnemonicos charta conſignare. Cum enim et tunc oculus laedatur, quando in obſcuro loco vnam alteramque rem tranſitorie quidem, attamen accurate contemplari conamur, multo maior noxa inde oritura eſt, ſi ſtudium videndi continuemus.

Non omnibus conceſſum eſt, muſeum eligere, quod aurorae acceſſus amoeno ſplendore illuſtrat, et animum ad matutina ſtudia excitat; ſufficit tamen in quolibet muſeo cum aere liberiore etiam moderata lux. In eo eligendo itaque id praecipue caueatur, ne feneſtrae lucem admittant diuerſam per diuerſa loca, vt a duobus lateribus, vel, quod magis nocet, ex oppoſito loco, et ita duplex et varia lux, ex vna parte viuidior, ex altera remiſſior, res contemplandas afficiat, qua radiorum varietate viſio confunditur. Vigor itaque oculorum melius conſeruatur, ſi eruditi, dum res ſuas agunt, vni vel duplici feneſtrae

ſtrae, lucem moderatam admittenti, ita ſe opponunt, vt radii recta, vel, ſi manu dextra, vti fieri ſolet, ſcribant, a ſiniſtra parte irruant, et locum praecipuum maxime, totum vero conclaue molliore luce repleant. Cum autem ſolis ſplendor ſaepe nimia radiorum vi moleſtiam afferat, eo quoque attendant, vt interdum plagulis feneſtrae obducendis eum temperent.

Nocturna vero ſtudia, hyemali potiſſimum tempore, eruditis ideo grata et tranquilla ſunt, quod noctis ſilentium idearum collectionem et comparationem non turbat, ſed iuuat: noſtrum ergo eſt, etiam de luce candelarum et lampadum quaedam addere. Aequale tamen lumen et hic quaerendum eſt, quod nimirum menſam, in qua libri ponuntur, clare, reliquum autem conclaue moderate illuſtrat. Flamma ipſa, quae ſplendorem ſpargit, non vibrante agitatione moueatur, ſed tranquilla ſit: qua de cauſſa et ellychnii, et olei aut pinguedinis, quae flammam alunt, rationem habendam eſſe iudicamus, quae res tamen cum ex oeconomicis experimentis pendeat, a nobis non fuſius recenſenda erit. Praeterea etiam cuilibet liberum relinquimus, vtrum in his vna tantum, an duobus flammis vtatur, etſi vnam et ſatis magnam ideo conuenire credimus, quod ab ea aequalis ſplendor vndique diſpergitur, et in duplici, niſi recte diſponatur, duplex ſemper radiorum vis in rebus conſpiciendis apparet.

Sunt nonnulli, qui concentratum lumen iis, qui ſtudiis continuis detinentur, ſalubre putent; vmbonem igitur coni truncati, vel alius figurae, ex lamina metallica intus

polita, vel charta conglutinata, ſuperficie interna argento obducta, flammae circumdant, vnde acrior ſplendor in res contemplandas deriuatur. Sed nimiam et ſplendori ſolis ſimilem lucem collectis his radiis excitari, certum eſt, quae non tantum in ſe nocet, et radiis reflexis oculum iuſto vehementius afficit, ſed, cum inde etiam reliquum conclaue obſcurum reddatur, et oculi ſubinde in hanc obſcuritatem conuertendi ſint, tanta vmbrae et lucis varietas, ſemel iterumque percepta, oculum vehementer laedit et viſum turbat. Alii, qui lucem vmbone plano, vel non nihil incuruato, vel flammae oppoſito, vel fronti applicato moderari conantur, in eundem errorem incurrere videntur: quocunque enim modo vmbonem diſponunt, variantes ſemper radios efficiunt. Quamobrem his auxiliis ſanos nunquam aſſuefaciendos eſſe arbitramur, ſed iis tantum hanc veniam damus, qui forte ophthalmia laborantes negotium aliquod, ſed celeriter exſequendum, ſibi ſumunt, cum de reliquo oculis morbo affectis parcendum ſit. Nonnulli praeterea ad moderandos lucis radios, in ſcribendo potiſſimum, non alba, ſed obſcuriore, et coerulea ſaepe, charta vtuntur, ne ſplendoris reflexi vis oculos fatiget: cum autem atramenti color in ſubnigra charta lineas ductas obſcurius exprimat, vere dubitamus, num ex hoc auxilio magnum in oculos redundaturum ſit commodum.

Si itaque ab aliis negotiis ad contentionem ſtudiorum nos conuertimus, videndum eſt, ne matutino tempore, cum vix ſurreximus, et veſpertino, vbi in obſcu-

riore

riore conclaui cogitationibus tranquilli inhaefimus, protinus omnem vim lucis, etiam temperati, admittamus, fed fenfim paulatimque ad legendum et fcribendum accedadamus: ita enim oculi non fubito, fed fenfim ad res contemplandas diriguntur, et, fi fieri debet, intenduntur. Cum autem omnibus his etiam moderatis oculorum mutationibus, vel optimis auxiliis adhibitis, vigor eorum aliquo femper modo infringatur, diuturna, licet moderata fatis, intentio oculorum nunquam concedenda erit: ii potius, qui varia opera oculos plus exercent, interdum a laboribus abftineant, et oculis aliquam quietem permittant. Quemadmodum vero hoc iis fuademus, qui moderate legendo et fcribendo ftudiis incumbunt, fic multo magis, qui charactere minuto vtuntur, vel monetas fplendentes examinant, vel aftronomicis et microfcopicis, vel chemicis operationibus, fuforiis praecipue, vel difquifitionibus corporum anatomicis occupati funt, his operibus non quotidie, fed interdum tantum inhaereant, et lucis radios faepe nimis concentratos ita dirigant, vt vim, oculis per haec cuncta illatam, aliquantum temperent, et praeterea oculorum intentionem interdum relaxent.

Nimis longam ingrederemur tractationem, paucis ftudiorum amicis tantum vtilem, fi ex mufculorum directione et motibus bulbi, pupillae et lentis cryftallinae, aliisque fabricae oculi conditionibus, moderamen lucis efficientibus, hanc rem anatomice et phyfiologice difquirere vellemus: fufficiet certe, fi confectaria, vt confilia diaete-

 tica

tica, inde eruamus. Homines iam adulti raro lusci et strabones fiunt, tantum hoc modo, si scribendo et legendo vnum alterumque oculum ad varia obiecta diuersimode detorquent, et ita deprauatam consuetudinem inducunt. Ad hoc itaque vitium ii, qui pueros in initio studiorum praecipue regunt, maxima cum cura attendant, cum in ea aetate, vt in aliis rebus, maxima sit consuetudinis vis. Sic et myopia et presbyopia tunc facilius oriuntur, cum obiectorum longinquitas et propinquitas nimia oculi actiones intendit, et mobilitatem eius in rebus varie distantibus, aequali ratione contemplandis, tollit.

Cum autem haec oculi dispositio in media aetate iam confirmata sit, haud pauca incommoda, in contentione studiorum inde oritura, praeuidemus. Etsi enim haec deprauata videndi consuetudo quasi naturalis fit, myopes et presbytae saepe per plures annos videndo certum locum attingunt, myopes porro, qui corneam et lentem nimis conuexam habent, senio appropinquante, eas partes quodammodo depressiores habent: haud tamen negandum est, nimiam contentionem oculi, quae cum his vitiis coniuncta est, eum vel fatigare, vel, vitia humorum inducendo, visum prorsus laedere.

Vitris tunc opus est visum iuuantibus. *Myopes* quidem, ad propiora contemplanda assueti, cum interdum remotiora intueri cupiunt, vitro vel plano, vel non nihil concauo vtuntur, quod vno oculo clauso alteri admouent,

uent, et ita res oppoſitas clarius cernunt. Quibus etſi hoc auxilium denegandum non eſt, monendi tamen ſunt, ne crebrius eo vtantur, varia enim ratione vtrumque oculum eiusque teneras partes ſtringendo, tandem immobilitatem quandam, denſitatem et obſcuritatem variarum oculi partium efficiunt.

Presbyopes in contrarium vitium incurrunt, et minutos characteres aliasque res, non niſi multum diſtantes, recte videre poſſunt, quod quidem ſine vi, quae oculis infertur, fieri nequit. Atque ſi tantum obiter res quasdam intuentur, valida oculi torſio non adeo improbanda eſt; ſin diu alicui ſtudio inhaerent, et plures horas contentioſae lectioni impendunt, perſpicillis non nihil conuexis, oculorum tamen diſpoſitioni aptis, vtrumque oculum muniant, quo ſine moleſtia diu hoc auxilio vtantur, nec ad vitra nimis conuexa, iuſto citius prioribus ſubſtituenda, cogantur. Perſpicilla vero conſueta vtrique oculo apponi et varia ratione in hoc ſitu figi volumus, quo viſus et tunc ſine agitatione fiat: ii enim, qui vitrum magnum conuexum inter legendum manu tenent, et ita magnitudine characterum aucta iuuantur, omnino vituperandi ſunt, cum continua vitri agitatio requiratur, qua radii fere ſemper turbantur, et ita oculus ſaepe confunditur.

Cum autem in variis remediorum generibus minuti characteres literarum viſum nihilo minus tandem debili-

tent,

tent, aſſidui literarum cultores monendi ſunt, vt a lectione horum librorum diuturna abſtineant, et ea tantum, neceſſitate iubente, celeriter et ex parte perluſtrent et conferant. Male itaque ſibi conſulunt, qui ea aetate, qua adhuc oculorum acies viget, ad minutos characteres literarum manum aſſueſcunt; experientia enim docuit, collectos hos iuuenilis induſtriae fructus illis in adulta iam aetate, multo magis ſenio appropinquante, prorſus inutiles fuiſſe. Ex libris, forma maxima impreſſis, cum attenta lectione perluſtrantur, haud exiguum oritur incommodum: non tantum enim ſitus corporis minus aptus eligendus eſt, ſed directio varia oculorum ad variam diſtantiam eorum vim vehementer infringit. Quam ob rem huic lectioni rarius inhaerendum eſt, eas tantum partes, quorum notitia nobis maxime neceſſaria eſt, tranſitoria opera perſcrutari debemus.

Dum ad finem properamus, de auxilio quodam, oculorum aciem conſeruante, breuiter diſſerendum eſt. Sunt enim, qui fumum herbae nicotianae ore, vel puluerem naribus hauſtum, oculorum aciei vtilem arbitrentur. Etſi vero non negandum eſt, in catarrhali ſaepe ophthalmia vſum nicotianae, inprimis braſilienſis nigrae, foetore maxime moleſtae, et humores ab oculis deriuare, et inde aliquam vim roborantem exſerere, hoc tamen de medicamentoſo tantum vſu dici poterit, ideoque vt in genere, ſic potiſſimum contentioni ſtudiorum aſſuetis, diſſuademus crebriorem vſum huius herbae, vel aliarum rerum, qui-

bus

bus illa corrigitur, quocunque modo in consuetudinem mutatum, nec vnquam hoc praesidium sanitatis admittendum censemus.

Ad literarum studia summa cum cura tractanda Vir Perillustris et Generosissimus Dominus RVDOLPHVS FERDINANDVS LIBER BARO DE SILVERSTEIN ET PILNICKAV doctrinae nostrae alumnos beneficiis largiter distributis excitauit, dignus propterea, qui ab iis laudetur, quorum res his beneficiis hactenus adiutae fuerunt. Exhibebunt itaque hoc grati animi testimonium.

IOANNES GOTTFRIDVS SCHOENKNECHT,
GOLDBERGA SILESIVS
S. S. THEOL. STVDIOSVS
De suauitate vitae laboriosae exponet.

CHRISTIANVS GOTTLIEB GEYSER,
GORLICIO LVSATVS
L L. STVDIOSVS
De amabili iuris naturae facie, beneficentiae liberalitatisque commendatione maxime conspicua, differet.

CHRISTIANVS FRIDERICVS TRAVGOTT FLEMMING,
LVCCA MISNICVS
MEDICINAE CVLTOR
De natura medicinam docente aget.

Ad

Ad has orationes beneuole audiendas RECTOREM ACADEMIAE MAGNIFICVM, COMITES ILLVSTRISSIMOS, VTRIVSQVE REIPVBLICAE PROCERES GRAVISSIMOS, nec non GENEROSISSIMOS atque NOBILISSIMOS COMMILITONES, ea, qua decet, humanitate inuitamus. P. P. Lipſiae. Dominica Miſericord. Dom. A. O. R. MDCCLXVI.

LIPSIAE

LITTERIS VIDVAE LANGENHEMIAE.

